

Slotwoord Academische Opening 27-09-2011

Dames en heren ministers, staatssecretarissen, senatoren,
volksvertegenwoordigers, rectoren, ererectoren, regeringscommissarissen,
kabinetschefs, hoogwaardigheidsbekleders,
Beste collega's en studenten,

Toen we "duurzaamheid" kozen als thema voor deze academische openingszitting, vroegen sommigen zich af of we geen tien jaar te laat waren. Of zelfs twintig jaar. Het antwoord is neen. Want het is immers niet vandaag dat we plots het licht hebben gezien en duurzaamheid ontdekken. De Vrije Universiteit Brussel streeft er al vele jaren naar om haar impact op het milieu zo klein mogelijk te houden. En ook ons wetenschappelijk onderzoek en de ontelbare toepassingen die eruit voortspruiten, hebben onze wereld ontegensprekelijk duurzamer gemaakt. U heeft daar zonet een aantal treffende voorbeelden van kunnen zien. Maar net omdat het zo'n belangrijk thema is, blijft het nodig om er op geregelde tijdstippen uitgebreid bij stil te staan en een stand van zaken op te maken. Het moment is in elk geval goed gekozen. De Raad van Bestuur van onze universiteit heeft een half jaar geleden de "Intentieverklaring tot het realiseren van een duurzame Vrije Universiteit Brussel" goedgekeurd. Dit betekent dat we bij alle beslissingen van de universiteit rekening houden – nog méér dan in het verleden - met de consequenties van die beslissingen op korte en lange termijn, op lokaal en op globaal niveau, en dat vanuit een visie en een strategie voor een duurzame toekomst. Waar mei '68 in het teken stond van studenteninspraak, hervormingen en democratisering vinden studenten elkaar anno 2011 in de ecologie. Om het met de woorden van Freedman te stellen : *"Green is nowadays the new red"*.

Onze milieucoördinator (Dimitri Devuyst) werkte op mijn verzoek een reeks strategische doelstellingen uit en een Stuurgroep Duurzame Ontwikkeling, met vicerector Hélène Casman als voorzitter, stelt jaarlijks een actieplan op.

We schakelen dus nog een versnelling hoger – op de fiets uiteraard – om als kennisinstelling een voorbeeld te zijn. Dat is immers onze plicht.

Maar we hebben ook de voorbije jaren al veel gedaan. Slechts een paar voorbeelden. Ons studentenrestaurant kan prat gaan op een duurzame

grootkeuken, zoals u al in de reportage heeft gezien. We zijn er in geslaagd om het papierverbruik jaar na jaar sterk te doen dalen. We zullen trouwens al ons afval gescheiden ophalen, een proces dat dit jaar in een stroomversnelling is terechtgekomen.

Ook het aantal collega's dat met het openbaar vervoer naar hier komt, is jaar na jaar gestegen tot intussen meer dan 1.600 personeelsleden, plus daarbij 120 VUB'ers die een fietsvergoeding krijgen.

De universiteit is overgeschakeld op groene stroom. En we hebben een energiecoördinator aangesteld die voorstellen moet formuleren om tot een lage energiecampus te komen.

De Vrije Universiteit Brussel heeft op haar campus in Jette, in samenwerking met het UZ Brussel, een warmtekrachtkoppeling geïnstalleerd, waarbij we lokaal elektriciteit opwekken en de restwarmte gebruiken voor warm water en verwarming. En ons zwembad op de campus Etterbeek is al jarenlang uitgerust met zonnecollectoren die zowel het water als de lucht opwarmen. Intussen zijn we ook al een tijd bezig met alle ramen te vervangen in onze gebouwen op de campus Oefenplein, gebouwen die ondertussen al dateren van de jaren '70.

De meeste studentenhuizen van de universiteit – zoals die aan de Nieuwelaan - zijn grondig vernieuwd met prioritaire aandacht voor isolatie en energiebesparing. Ik denk dan aan verlichting met bewegingsmelders, overal isolerend glas, douches met spaarkoppen enzovoort. Voor onze studentenwijk hier wat verder op de campus zijn zulke maatregelen helaas niet haalbaar. Daarom plannen we op de campus Etterbeek een gloednieuw studentenhome dat uitermate energiezuinig zal zijn.

Een milieubewuste aanpak die soms ingrijpende maatregelen en grote inspanningen vergt, heeft gelukkig een groot draagvlak op onze twee campussen, zowel bij het academisch en het administratief en technisch personeel als bij de studenten. Het helpen creëren van dat draagvlak is zeker de verdienste van overheidsinitiatieven als EcoCampus, van onze eigen EcoTeams en van de zogeheten Ecollega's. Dat zijn geëngageerde vrijwilligers die hun VUB-collega's waar ze elke dag mee samenwerken aansporen tot milieubewust gedrag. Daar horen ook ludieke acties bij zoals het uitschakelen van de liften om onze personeelsleden en studenten de trappenhal te laten ontdekken. Ik probeer alvast het goede voorbeeld te geven: ik neem zo vaak als mogelijk de trap naar

de vijfde verdieping van het rectoraat. De trap biedt immers als het ware een gratis fitness-sessie.

Dames en heren,

Ik denk dat ik voldoende heb aangetoond dat het ons menens is. We moeten in ons streven naar duurzaamheid echter verder gaan en streven naar excellentie. Want dat is wat de samenleving van ons verwacht, excellentie in onderwijs, in onderzoek, in maatschappelijke betrokkenheid, excellentie in alles wat we doen. Maar om dat excellentieniveau te bereiken en te handhaven, is er meer nodig dan gedreven onderzoekers en professoren, meer dan gemotiveerde en geëngageerde studenten, er zijn ook middelen nodig. En ik wil hier dan ook stilstaan bij het heuglijk nieuws dat er op dat vlak gekomen is. De Vlaamse regering heeft op verzoek van de Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel Pascal Smet, het licht op groen gezet voor de Brusselfactor voor het hoger onderwijs. De nadelen die we als Brusselse universiteit hebben op het vlak van de infrastructuurkosten én de nadelen op het vlak van studentenrekrutering - doordat we in een Franstalige omgeving moeten werken – die nadelen zal de overheid voortaan compenseren via de zogeheten Brusselfactor. De toekomst van onze instelling ziet er daardoor weer wat rooskleuriger uit en ik wil minister van Onderwijs Smet dan ook bedanken voor de inspanningen die hij hiervoor geleverd heeft.

Maar er blijven redenen om waakzaam en vastberaden te zijn : de universiteiten worden niet gelijk behandeld als de hogescholen wat de betoelaging vanuit de overheid betreft voor het woon-werkverkeer. Dit heeft de VUB in de loop van de afgelopen 10 jaren reeds 7.5 mio Euro gekost. De andere universiteiten kunnen dit deels compenseren door convenanten af te sluiten met de Vlaams minister van Mobiliteit. Maar dit kan de VUB als enige met de KUB niet want beide zijn gelegen in het Brussels Gewest. En laat de VUB nu net die universiteit zijn met het hoogste percentage aan pendelaars en met de duurste bus/tram/metro-abonnementen.

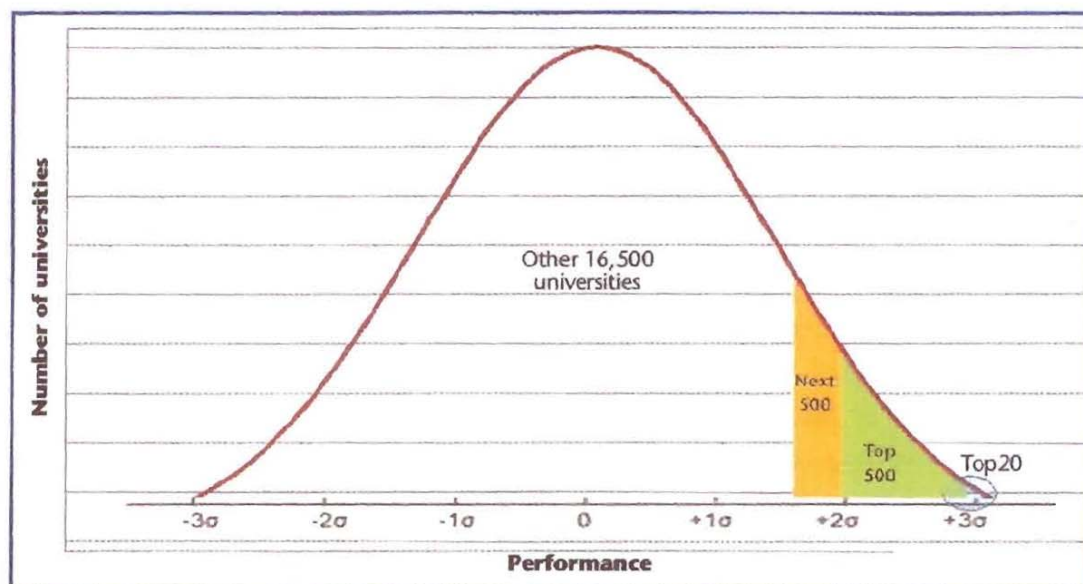
Dames en heren,

Om duurzaam te kunnen zijn en blijven, zullen we de ratrace met de andere Vlaamse, Belgische, Europese en Internationale universiteiten verder moeten blijven voeren. Soms hoor ik vermelden dat de VUB te klein zou zijn ? Zo

meende de rector van de UGent gisteren in De Morgen zijn spierballen te moeten laten rollen toen hij poneerde "Wij houden de VUB in leven". Collega's, de VUB heeft geen palliatieve zorg ... trouwens daarin is onze instelling de voorloper en de expert !

Sta me toe te antwoorden dat we reeds 3 jaar op rij bij de sterkste stijgers horen, dit jaar zelfs met 13 %, waardoor we van 11.000 studenten naar meer dan 12.000 studenten zullen gaan en dit terwijl de UGent er dit jaar met enkele procenten op achteruit gaat. En had de VR niet beslist om Hasselt een volwaardige opleiding rechten te gunnen, ondanks de verplichting die aan alle universiteiten werd opgelegd om te rationaliseren, zouden onze cijfers nog beter geweest zijn.

Sta me toe te stellen dat indien de VUB niet bestond en we rekening houden met de demografische trends in Brussel de VUB binnen 10 à 15 jaar zelfs opgericht zou moeten worden. Soms hoor ik ook zeggen dat de Vlaamse, ja zelfs Europese universiteiten niet sterk genoeg zijn. Sta me toe u daarom deze grafiek te tonen van de European University Association : wereldwijd zijn er meer dan 17.000 universiteiten. Alle Vlaamse universiteiten zitten in de categorie van 250 beste universiteiten volgens de meest gebruikte universitaire rankings.

Dit jaar is de VUB zelfs gestegen met 34 plaatsen op de QS-World University Ranking-index, tot de 204de plaats wereldwijd. Voor een klein land als het onze

is dit allesbehalve slecht, zeker gezien het feit dat we de toegang tot de universiteit maximaal garanderen. Maar toegegeven, we moeten als universiteit in de hoofdstad van Europa ambitieuzer durven zijn.

Ik zal daarom als overall KPI, als globale doelstelling voor het toekomstige ASP-VUB voor de volgende 4 jaar aan onze RvB een plaats in de top 200 voorstellen. En dat ondanks het gebrek aan normalisatie m.b.t. beschikbare financiële middelen en personeel, ondanks het gebrek aan transparantie van de indices en ondanks de ernstige bedenkingen en bezwaren die ik daar nog bovenop heb m.b.t. de wetenschappelijkheid van de gehanteerde rankings. Een plaats in de top 200 zie ik niet als absoluut of als enig beleidsdoel, maar als hulpmiddel om onze streeftocht naar excellentie te stroomlijnen. We mogen ons immers niet verschuilen, we moeten durven onze prestaties nog meer te meten en te vergelijken dan nu reeds het geval is. Onze plaats behouden zou al een goede prestatie zijn. Maar om de duurzaamheid van onze universiteit te garanderen, moeten we meer ambitie aan de dag leggen.

Om het met een beeldspraak duidelijk te stellen :

*Ik heb nog nooit een hoogspringer hoger weten springen
zonder dat hij/zij de lat hoger legde.*

Dat de andere universiteiten zenuwachtig worden als ze zien welke internationale ambitie wij aan de dag leggen, begrijp ik tenvolle. Brussel heeft immers een merknaam die de andere universiteiten ons benijden en die zelfs veel sterker is dan België zelf ...

Dames en Heren,

Duurzaamheid houdt ook in het werken aan de efficiëntie van onze processen.

Aan de Vrije Universiteit Brussel wordt o.l.v. vicerector Michotte sinds 2009 koortsig gewerkt aan een gloednieuw studenteninformatiesysteem voor de studenten- en onderwijsadministratie. Dit gigantisch project luistert naar de naam CALI, wat staat voor Campus Lifecycle. In juli 2012 moet CALI operationeel zijn. Binnen het domein van de studenten- en onderwijsadministratie worden ingrijpende wijzigingen en optimalisaties doorgevoerd op het vlak van organisatie, processen en automatisering, zodat de universiteit haar studenten- en onderwijsadministratie efficiënter zal kunnen beheren. De VUB kiest voor een modern, gebruiksvriendelijk systeem en een vlotte dienstverlening met een enorme meerwaarde voor de studenten en alle

VUB personeelsleden. Ik reken dan ook op de inzet en medewerking van allen om dit project succesvol af te ronden.

Maar duurzaamheid betekent ook dat we werken aan de employability van onze studenten. Vandaar dat we vorige week het VUB-career centre, powered bij Randstad hebben geopend. Ik ben immers geen voorstander van wat Associatievoorzitter André Oosterlynck wenst, nl. de toegang tot studierichtingen en tot de arbeidsmarkt gaan reguleren met financiële stimuli. Hij zet hiermee niet alleen de vrije keuze op de helling, maar gaat ook voorbij aan andere essentiële keuzefactoren zoals motivatie, capaciteit en emotie. In het career centre gaan we de talenten van de studenten en alumni in kaart brengen, hen via stages en eerste werkervaringen voorbereiden op een betere tewerkstelling; m.a.w., we brengen vraag en aanbod samen om ze beter op elkaar af te stemmen. En daar laten we niet de studenten voor betalen, maar wel de bedrijven. Aansluitend hoop ik mijn collega's ook te kunnen overtuigen om langere stages in de opleidingen te voorzien. We mogen immers niet uit het oog verliezen dat slechts een kleine fractie van de studenten doorstroomt naar een PhD of doctoraat. De overgrote meerderheid komt op de arbeidsmarkt terecht.

Collega's,

Duurzaamheid betekent verder ook een maximale samenwerking :

- in Brussel met de ULB, de EhB en de KMS
- in Vlaanderen in de eerste plaats met de Alliantiepartner UGent
- in Europa met de leden van UNICA, het netwerk van de universiteiten van de hoofdsteden van de Europese landen
- en in de wereld met een selectief aantal sterke partners.

Duurzaamheid tenslotte betekent ook dat we werken aan de tevredenheid van de studenten en van het personeel.

Zonder tevreden studenten, zonder tevreden personeel staat een rector immers eenzaam te roepen in de woestijn. En dit zou voorwaar geen duurzaam beleid zijn.

Dames en Heren,

Het zijn allemaal inspanningen die alleen maar kunnen lonen. Want als men het heeft over Vlaamse aanwezigheid in Brussel, dan is de Vrije Universiteit Brussel

niet zomaar een voorbeeld hiervan, maar wel een pijler. Met intussen 6200 personeelsleden zijn de VUB en haar universitair ziekenhuis de grootste Nederlandstalige werkgever in Brussel. Onze universiteit draagt in grote mate bij tot de ontwikkeling van onze hoofdstad als kenniscentrum.

Mais en même temps on a aussi la volonté absolue de devenir un pont stable et fidèle qui conduit aux autres (autres entre guillemets), à nos amis Francophones de l'ULB. "Durable" signifie aussi la volonté de vivre ensemble, d'accepter les différences, de travailler ensemble à un futur commun.

Je souhaite donc spécialement la bienvenue à Didier Viviers, recteur de l'ULB et à son Président et vicereuteurs avec qui on a construit le Brussels University Alliance. La première génération d'étudiants est aujourd'hui entrée dans nos deux universités pour suivre une formation d'ingénieurs. Ce projet qu'on appelle Bruface (ce qui veut dire Brussels Faculty of Engineering) a pu attirer cette première année déjà 40 étudiants venant de 33 pays étrangers.

Dames en Heren,

Net door onze internationale ingesteldheid en door onze unieke ligging, kunnen we stevige bruggen slaan naar Europa en de rest van de wereld, zeker nu onze internationalisering een aantrekkelijk gezicht heeft gekregen, met de opening van de Karel Van Miert Building eind mei.

Ook in 2011-2012 gaan we vastberaden verder op de ingeslagen weg: we zijn eigenzinnig, ambitieus en we streven in alles naar excellentie. We zijn internationaal georiënteerd, oprecht bekommerd om onze samenleving en om het welbevinden van onze studenten en van ons personeel. Met andere woorden, we zijn duurzaam. Want beste studenten : duurzaamheid gaat weliswaar over jullie toekomst; het is echter onze verantwoordelijkheid.

Om het in het Engels te zeggen : *"We will take up our responsibility for a sustainable future, in all aspects"*.

De naar de VUB genoemde nachtkikker zal hierbij onze mascotte zijn ...

Ik dank u.

